

Sygn. akt IV Ua 3/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Jacek Witkowski

Sędziowie: SO Katarzyna Antoniak

SO Jerzy Zalasieński (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Wąsak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 18 kwietnia 2019 r. w S.

sprawy z wniosku M. Ś.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do zasiłku chorobowego

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 17 grudnia 2018 r. sygn. akt IV U 202/18

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 4 czerwca 2018 roku znak: (...)i z dnia 4 czerwca 2018 roku znak: (...).

Katarzyna Antoniak Jacek Witkowski Jerzy Zalasieński

Sygn. akt: IV Ua 3/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 17 grudnia 2018r. Sąd Rejonowy w Siedlcach zmienił zaskarżone decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z 4 czerwca 2018r. i przyznał ubezpieczonemu M. Ś. prawo do zasiłku chorobowego z tytułu zatrudnienia u płatnika składek Publicznego Gimnazjum Nr (...) w S. za okres od 10 czerwca 2017r. do 16 czerwca 2017r. oraz od 28 lipca 2017r. do 14 sierpnia 2017r. i ustalił, że ubezpieczony nie ma obowiązku zwrotu tego zasiłku wraz odsetkami w łącznej kwocie 2 998,84 złotych, a ponadto przyznał ubezpieczonemu prawo do zasiłku chorobowego z tytułu zatrudnienia u płatnika składek Ośrodka (...)w S. za okres 19 lutego 2016r., od 11 lipca 2016r. do 22 lipca 2016r., od 10 czerwca 2017r. do 16 czerwca 2017r. oraz od 28 lipca 2017r. do 14 sierpnia 2017r. i ustalił, że nie ma on obowiązku zwrotu tego zasiłku wraz odsetkami w łącznej kwocie 3 149,32 złotych.

Rozstrzygnięcie to było wynikiem następujących ustaleń i wniosków Sądu Rejonowego:

Decyzją z 4 czerwca 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonemu M. Ś. prawa do zasiłku chorobowego z tytułu zatrudnienia u płatnika składek Publicznego Gimnazjum Nr (...) w S. za okres od 10 do

16 czerwca 2017 r. i od 28 lipca do 14 sierpnia 2017 r. oraz zobowiązał go do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego tytułu zatrudnienia u w/w płatnika składek za w/w okres w łącznej kwocie 2.998,84 zł wraz z odsetkami.

Organ rentowy wskazał, że w okresie od 1 września 2012 r. do 31 sierpnia 2017 r. ubezpieczony był zatrudniony w Publicznym Gimnazjum Nr (...) w S.. W okresie od 10 do 16 czerwca 2017 r. i od 28 lipca do 14 sierpnia 2017 r. miał orzeczoną niezdolność do pracy. Za te okresy pracodawca wypłacił mu zasiłek chorobowy. Jednocześnie ubezpieczony miał zawartą umowę zlecenia z płatnikiem składek (...) Związkiem (...) w W.. W trakcie niezdolności do pracy ubezpieczony świadczył pracę dla zleceniodawcy jako trener kadry U-15 i U-16 K i z tego tytułu otrzymał wynagrodzenie. Ponieważ ubezpieczony wykonywał pracę zarobkową w okresie niezdolności do pracy, to utracił prawo do zasiłku chorobowego.

Decyzją z 4 czerwca 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonemu M. Ś. prawa do zasiłku chorobowego z tytułu zatrudnienia u płatnika składek Ośrodek (...)w S. za okres 19 lutego 2016 r., od 1 do 22 lipca 2016 r., od 10 do 16 czerwca 2017 r. i od 28 lipca do 14 sierpnia 2017 r. oraz zobowiązał go do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego tytułu zatrudnienia u w/w płatnika składek za w/w okres w łącznej kwocie 3.149,32 zł wraz z odsetkami.

Organ rentowy wskazał, że ubezpieczony jest zatrudniony w Ośrodku (...)w S.. W okresie 19 lutego 2016 r., od 1 do 22 lipca 2016 r., od 10 do 16 czerwca 2017 r. i od 28 lipca do 14 sierpnia 2017 r. miał orzeczoną niezdolność do pracy. Za te okresy pracodawca wypłacił mu zasiłek chorobowy. Jednocześnie ubezpieczony miał zawartą umowę zleceni z płatnikiem składek (...) Związkiem (...) w W.. W trakcie niezdolności do pracy ubezpieczony świadczył pracę dla zleceniodawcy jako trener kadry U-15 i U-16 K i z tego tytułu otrzymał wynagrodzenie. Ponieważ ubezpieczony wykonywał pracę zarobkową w okresie niezdolności do pracy, to utracił prawo do zasiłku chorobowego.

W odwołaniach od obu decyzji ubezpieczony M. Ś. wniósł o ich zmianę, przyznanie mu prawa do zasiłku chorobowego i odstąpienie od żądania jego zwrotu. Przyznał, że w okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim i pobierania zasiłku chorobowego w (...) i Publicznym Gimnazjum w S. przeprowadził zajęcia na zlecenie (...) Związku (...) z reprezentacją Polski do lat 16, którą przygotowywał do Mistrzostw Europy. Nie został jednak przez nikogo pouczony, że w takiej sytuacji zasiłek mu nie przysługuje. Nie wprowadził również w błąd pracodawcy, który wiedział, że w trakcie zwolnienia musi on przeprowadzać treningi. Jego nieobecność na zajęciach skutkowałyby przerwą w treningach i mogłaby mieć negatywne skutki dla drużyny i osiągniętych przez nią wyników sportowych. W okresie przygotowań do Mistrzostw Europy regularność treningów była szczególnie ważna.

W odpowiedzi na odwołania pełnomocnik organu rentowego wniosła o ich oddalenie i zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Podniosła, że praca zarobkowa ubezpieczonego miała zwyczajny charakter i nie była incydentalna. Wskazała, że podstawą wydania obu decyzji w zakresie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia był art. 84 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej, gdyż ubezpieczony świadomie wprowadził w błąd organ rentowy, że jest niezdolny do pracy i z tego tytułu należy mu się zasiłek chorobowy. Do pracy podczas zwolnienia ubezpieczony przyznał się dopiero po wszczęciu przez organ rentowy postępowania wyjaśniającego. Pełnomocnik organu rentowego powołała się przy tym na orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczącego kwestii zwrotu nienależnie pobranego świadczenia.

Sąd Rejonowy ustalił, że M. Ś. był pracownikiem Publicznego Gimnazjum Nr (...) w S. oraz Ośrodka (...) w S..

W okresie 19 lutego 2016 r., od 1 do 22 lipca 2016 r., od 10 do 16 czerwca 2017 r. i od 28 lipca do 14 sierpnia 2017 r. miał orzeczoną niezdolność do pracy. Za okres od 10 do 16 czerwca 2017 r. i od 28 lipca do 14 sierpnia 2017 r. Publiczne Gimnazjum nr (...) w S. wypłaciło mu zasiłek chorobowy w wysokości 2.827,50 zł. Za okres 19 lutego 2016 r., od 1 do 22 lipca 2016 r., od 10 do 16 czerwca 2017 r. i od 28 lipca do 14 sierpnia 2017 r. Ośrodek (...) w S. wypłacił mu zasiłek chorobowy w wysokości 2.906,28 zł.

Jednocześnie M. Ś. miał zawarte umowy zlecenia z (...) Związkiem (...) w W.. W ich ramach był trenerem głównym kadry Polski.

W okresie orzeczonej niezdolności do pracy M. Ś. wykonywał czynności wynikające z umów zlecenia. W tym czasie przygotowywał drużynę do Mistrzostw Europy i zleceniodawca wymagał do M. Ś. 100% obecności w pracy. Jego zastępstwo nie było możliwe ze względów formalno-merytorycznych. Trenerzy poszczególnych kadr są nominowaniu na początku każdego roku i uczestniczą w całym procesie szkoleniowym.

W przedstawionym stanie faktycznym Sąd Rejonowy stwierdził, że odwołania M. Ś. okazały się uzasadnione i należało je uwzględnić. Wskazał, że zgodnie z art. 6 ust. 1 2 ustawy z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2017 r. poz. 1368 z późn. zm.) zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. W myśl art. 17 ust. 1 w/w ustawy ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

Sąd Rejonowy zauważył, że zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego pracą zarobkową jest każda aktywność ludzka zmierzająca do osiągnięcia zarobku, w tym pozarolnicza działalność gospodarcza, choćby nawet polegająca na czynnościach nieobciążających w istotny sposób organizmu pracownika pozostającego na zwolnieniu lekarskim (por. wyrok z 5 kwietnia 2005 r., I UK 370/04, OSNP 2005/21/342). W wyroku z 9 października 2006 r. (II UK 44/06, OSNP 2007/19-20/295) Sąd Najwyższy podkreślił, że nie każdy przejaw aktywności stanowi wypełnienie przesłanki z art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, powodujące utratę prawa do zasiłku chorobowego. Nie dochodzi do wypełnienia przesłanek z art. 17 przywołanej ustawy, gdy były to zachowania o charakterze incydentalnym, wymuszone okolicznościami. Pogląd ten został podtrzymany w wyroku z 25 kwietnia 2013 r. (I UK 606/12, Lex nr 1391152) oraz postanowieniu z 25 stycznia 2016 r. (III UK 82/15, Lex nr 2152430).

Sąd Rejonowy podkreślił, że w sprawie bezsporne było, że w okresie 19 lutego 2016 r., od 1 do 22 lipca 2016 r., od 10 do 16 czerwca 2017 r. i od 28 lipca do 14 sierpnia 2017 r. ubezpieczony miał orzeczoną niezdolność do pracy. Jednocześnie w tym samym czasie wykonywał czynności wynikające z umów zleceń zawartych z (...) Związkiem (...) w W. i w ich ramach był trenerem głównym kadry Polski.

W ocenie Sądu Rejonowego czynności wykonane przez ubezpieczonego w ramach umów zleceń zawartych z (...) Związkiem (...) w W. w okresie orzeczonej niezdolności do pracy nie stanowiły takiego przejawu aktywności zawodowej, które powodowałyby utratę prawa do zasiłku chorobowego. Nie może bowiem ująć uwadze bardzo istotna okoliczność, a mianowicie charakter zadań wykonywanych przez ubezpieczonego w ramach umów zleceń z (...) Związkiem (...) w W.. Praca ubezpieczonego na rzecz tego płatnika składek polegała na przygotowaniu kadry Polski na Mistrzostwa Europy. Ubezpieczony był trenerem głównym tej drużyny. Został wybrany na początku roku kalendarzowego i miał obowiązek uczestniczyć w całym procesie szkoleniowym. Dlatego jest zastępstwo ze względów formalno-merytorycznych było wykluczone. Z tych też przyczyn Sąd Rejonowy uznał, że aktywność zawodowa ubezpieczonego w okresie niezdolności do pracy została wymuszona okolicznościami wywołanymi koniecznością przygotowania kadry Polski do Mistrzostw Europy. W takiej zaś sytuacji ubezpieczonemu przysługiwało prawo do zasiłku chorobowego z tytułu zatrudnienia u płatnika składek Publicznego Gimnazjum Nr (...) w S. za okres od 10 do 16 czerwca 2017 r. i od 28 lipca do 14 sierpnia 2017 r. oraz prawo do zasiłku chorobowego z tytułu zatrudnienia u płatnika składek Ośrodek (...) w S. za okres 19 lutego 2016 r., od 1 do 22 lipca 2016 r., od 10 do 16 czerwca 2017 r. i od 28 lipca do 14 sierpnia 2017 r. W konsekwencji ubezpieczony nie ma obowiązku zwrotu wypłaconych mu przedmiotowych świadczeń.

Mając powyższe na uwadze w oparciu o wskazane wyżej przepisy i art. 477¹⁴ § 2 kpc Sąd Rejonowy orzekł jak w wyroku.

Od powyższego wyroku apelację złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wydanie orzeczenia ,tj. art.233§1 kpc poprzez wyprowadzenie ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wniosków z niego niewypływających przez przyjęcie, że w przedmiotowej sprawie zachodzą przesłanki do przyznania ubezpieczonemu prawa do zasiłku chorobowego,
2. naruszenie prawa materialnego ,tj. art.17 ust.1 ustawy z 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w zw. z art.84 ust.1 i ust.2 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że brak jest podstawy do pozbawienia ubezpieczonego prawa do zasiłku chorobowego oraz zobowiązania do ich zwrotu.

Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. okazała się uzasadniona i skutkowałą zmianą zaskarżonego wyroku.

W ocenie Sądu Okręgowego zasadne są zarzuty apelacyjne organu rentowego wskazujące na wyprowadzenie przez Sąd Rejonowy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wniosków z niego niewynikających i w konsekwencji błędne zastosowanie prawa materialnego wyrażające się w uznaniu, że w spornym okresie ubezpieczony nabył prawo do zasiłku chorobowego. W przekonaniu Sądu drugiej instancji Sąd Rejonowy niezasadnie uznał, że w przypadku ubezpieczonego nie zachodzą okoliczności wyłączające jego prawo do zasiłku chorobowego w spornych okresach.

Zgodnie z art.17 ust.1 ustawy z 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Przepis ten formuje dwie odrębne przesłanki utraty prawa do zasiłku, tj. wykonywanie w okresie orzeczonej niezdolności do pracy działalności zarobkowej i wykorzystywanie zwolnienia od pracy w sposób niezgodny z jego celem. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego pracą zarobkową jest każda aktywność ludzka zmierzająca do osiągnięcia zarobku, w tym pozarolnicza działalność gospodarcza, choćby nawet polegająca na czynnościach nieobciążających w istotny sposób organizmu pracownika pozostającego na zwolnieniu lekarskim (wyrok SN z 5 kwietnia 2005 r., I UK 370/04, OSNP 2005/21/342). Nie ma przy tym znaczenia, czy określone czynności były wykonywane odpłatnie bądź nieodpłatnie istotą jest, aby były one rzeczywiście wykonywane. Zasiłek chorobowy jest bowiem świadczeniem rekompensującym dochód utracony przez ubezpieczonego wskutek wystąpienia u niego czasowej, przejściowej niezdolności do zarobkowania. Celem zasiłku nie jest uzyskanie dodatkowej korzyści majątkowej przez ubezpieczonego, ale otrzymanie świadczenia, które – w pewnym okresie – zastępuje wynagrodzenie. Pracownik, który stał się niezdolny do pracy i przebywa na zwolnieniu lekarskim, powinien wykorzystywać to zwolnienie zgodnie z zaleceniami lekarza, co w efekcie doprowadzić ma do jak najszybszego odzyskania przez niego zdolności do pracy. Celem zwolnienia lekarskiego jest jak najszybszy powrót pracownika do zdrowia. Osiągnięciu ponownej zdolności do pracy zarobkowej może stanąć na przeszkodzie wykonywanie w trakcie tego zwolnienia pracy zarobkowej, co może wpłynąć hamująco na proces leczenia.

Sąd Okręgowy nie podziela stanowiska Sądu pierwszej instancji, że charakter zadań wykonywanych przez ubezpieczonego w ramach umów zleceń z (...) Związkiem (...) w W. zwalnia ubezpieczonego od obowiązku zwrotu pobranego zasiłku chorobowego, jak również, że ubezpieczony nie utracił prawa do zasiłku chorobowego za kolejny okres. W sprawie niesporne jest, że M. Ś. w okresie 19 lutego 2016 r., od 1 do 22 lipca 2016 r., od 10 do 16 czerwca 2017 r. i od 28 lipca do 14 sierpnia 2017 r. z powodu choroby przebywał na zwolnieniu lekarskim. W okresie orzeczonej niezdolności do pracy wykonywał on czynności wynikające z umów zlecenia zawartymi z (...) Związkiem (...) w W.. W tym czasie M. Ś. przygotowywał drużynę do Mistrzostw Europy i z tego tytułu otrzymywał wynagrodzenie. W ocenie Sądu Okręgowego w okolicznościach niniejszej sprawy zachodzą przesłanki utraty prawa do zasiłku chorobowego w okresach wskazanych treści zaskarżonej decyzji. Nie budzi wątpliwości, że praca wykonywana przez M. Ś. miała charakter zarobkowy zarówno z uwagi na fakt uzyskiwania wynagrodzenia, jak również jej częstotliwość i cykliczność.

W ocenie Sądu Okręgowego nie zasługuje na aprobatę stanowisko ubezpieczonego, że nie został on pouczony o braku prawa do świadczenia. Podkreślić należy, iż ubezpieczony świadomie korzystał ze zwolnień lekarskich, aby wykonywać czynności z zawartych z (...) Związkiem (...) w W. umów zlecenia (zeznania ubezpieczonego k.38-38v). Na marginesie zauważyć należy, iż umowy zalecenia ubezpieczony zawierał przebywając na zwolnieniu lekarskim. W związku z tym, świadczeniem pobrane przez ubezpieczonego jest świadczeniem nienależnym i podlega zwrotowi.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art.386§1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołania od obu decyzji.

Katarzyna Antoniak Jerzy Zalasinski Jacek Witkowski